

Xəstəlik sinifi (XBT-10)	I - Qan dövranı sisteminin xəstəlikləri
---------------------------------	--

İlkin versiyanın tərtibatçı (İSİM)	Abasova İ.
---	-------------------

XBT-10 rubrikası	Xəstəliklər
I42.0.	Genişlənmiş kardiomiopatiya
I42.1.	Obstruktiv hipertrofik kardiomiopatiya
I42.2.	Digər hipertrofik kardiomiopatiya
I42.5.	Digər məhdudlaşdırıcı kardiomiopatiya
I42.6.	Alkoqol kardiomiopatiyası
I42.7.	Dərman maddələri və digər xarici amillərin təsirindən əmələ gələn kardiomiopatiya
I42.8.	Digər kardiomiopatiyalar

Müalicə

Kardiomiopatiyalı hamilələrin müalicəsi

AMBULATOR MÜALİCƏ TAKTİKALARI

Müalicə məqsədləri:

- ana üçün maksimum effektivlik və döl üçün təhlükəsizlik;
- klinik vəziyyətin yaxşılaşdırılması, ürək çatışmazlığı simptomlarının azalması, məşq tolerantlığının artması.

Dərman müalicəsi:

ÜÇ-nin klinik simptomları olmadıqda, hətta rentgenoqrafiyada kardiomeqaliya aşkar edilsə də, lakin sol mədəciyin normal ölçüləri olduqda hamiləlik ana və döl üçün ağırlaşma riskini artırmır. Dövr edən qanın həcmnin və ürək atımının artması, qapaq regurgitasiyasının nəticəsi olan həcm həddindən artıq yüklənməsinə səbəb olur, lakin ümumi periferik damar müqavimətinin (ÜPDM) azalması regurgitasiya dərəcəsini azaldır və

bununla da həddindən artıq həcmə yüklənməsini kompensasiya edir. Tez-tez üçüncü trimestrdə baş verən ÜÇ inkişafı zamanı fiziki yüklənmənin məhdudlaşdırılması (PE) ilə yanaşı, vazodilatatorlarla (nitratlar, dihidropiridin antikoagulyantları) birlikdə diuretiklər (spironolaktonlar istisna olmaqla) arterial qan təzyiqi nəzarəti altında təyin edilir.

Angiotenzin-II reseptor blokatoru (ARB) və angiotenzin çevirici ferment inhibitorları (AÇE inhibitorları) hamiləliyin bütün mərhələlərində, hidralazin isə – birinci və ikinci trimestrlərdə əks göstərişlidir.

Vaginal doğuş əksər xəstələr, hətta qısa müddətli ÜÇ epizodları olanlar üçün təhlükəsizdir.

Hemodinamik monitorinq yalnız ən ağır hallarda lazımdır.

Qüsurun cərrahi korreksiyası döl üçün risk olduğundan hamiləlik dövründə tövsiyə edilmir və yalnız qapaq çatışmazlığı olan xəstələrdə olduqca nadir hallarda inkişaf edən refrakter ÜÇ olan xəstələr üçün tövsiyə edilə bilər.

Əsas dərmanların siyahısı (100% istifadə ehtimalı ilə):

D/v doza	Embrional dövr (12 həftəyə dək)	Döl dövrü (13-cü həftədən)	Doğuşdan sonra dövr	Laktasiya	FDA kateqoriyası	Qeyd	SD
Angiotenzin çevirici ferment inhibitorları:							
Kaptopril (Captopril) ilkin doza 6,25-12,5 mq 3 d/g; hədəf doza 25-50 mq 3d/g							
Enalapril ilkin doza 1,25-2,5 mq 2 d/g; hədəf doza 10 mq 2 d/g	T	G/d	G/d	2	D	Əks göstərişlər: böyrək və ya boru displaziyası, oliqohidramnioz, bətdaxili inkişafın ləngiməsi, kəllə ossifikasiyasının pozulması, ağciyər hipoplaziyası, iri oynaqların kontrakturaları, anemiya, dölün antenatal ölümü.	
Ramipril ilkin doza 1,25-2,5 mq 2 d/g; hədəf doza 5 mq 2 d/g							
Lisinopril ilkin doza 2,5-5 mq gündə, hədəf doza gündə 25-40 mq							
Angiotenzin II reseptor blokatorları							
Kandesartan: (Candesartan) ilkin doza 2 mq gündə, hədəf – 32 mq gündə	T	G/d	G/d	T	T	Əks göstərişlər: böyrək/boru displaziyası, oliqohidramnioz, bətdaxili inkişafın ləngiməsi, kəllənin sümükləşməsinin pozulması, ağciyər hipoplaziyası, iri oynaqların kontrakturaları, anemiya, dölün antenatal ölümü	
Valsartan: ilkin doza 40 mq 2 d/g; hədəf doza 160 mq 2 d/g							
Üstünlüklə damarlara təsir edən selektiv kalsium kanal blokatorları.							
Dihidropiridin törəmələri							
Amlodipinin ilkin dozası 2,5-5 mq x 1 dəfə gündə, hədəf doza 10 mq x 1 dəfə gündə	T	T	T	Məlu-mat yox-	C		C

				dur		
İlgək diuretiklər						
Furosemid venadaxili və ya daxilə, doza qlomerulyar filtrasiya sürətinə əsaslanmalıdır.	2	2	2		C	Oliqohidramnios. Qadınlarda adekvat tədqiqatlar aparılmamışdır. Yalnız fayda riskdən çox olduqda istifadə edilməlidir. Dölün böyüməsi monitorinqi tövsiyə olunur.

Əlavə d/v siyahısı (istifadə ehtimalı 100%-dən az):

D/V, doza	Embrional dövr (12 həftəyədək) Angiotensin çevirici ferment inhibitorları :	Döl dövrü (13-cü həftədən)	Doğuşdan sonra dövr	Laktasiya	FDA kateqoriyası	Qeyd	S D
Angiotensin II reseptor antağonisti, neprilizin inhibitoru							
Sakubitril/Valsartan 1B (Sacubitril/Valsartanum)	Məlumat yoxdur	Məlumat yoxdur	Məlumat yoxdur	Məlumat yoxdur	–	Əks göstəriş: dölə zərər verə bilər; sakubitril: qadınlarda adekvat tədqiqatlar aparılmamışdır	
Ürək xəstəliklərinin müalicəsində istifadə olunan periferik vazodilatatorlar							
İzosorbid dinitrat ilkin doza 20 mq x 3 d/g, hədəf doza 40 mq 3 d/g	Məlumat yoxdur	Məlumat yoxdur	Məlumat yoxdur	Məlumat yoxdur	B	İnsanlarda: bradikardiya. Heyvan tədqiqatları: dovşanlarda 70 mq/kq dozadan asılı olaraq embriotoksikliyin artması	C
Nitrogliserin, 5-15 mq/saat, v/d, təsirin başlanması 5-10 dəqiqə, müddəti 4 saata qədər					C		
Tiazid diuretiklər							
Hidroxlortiazid (Hydrochlorothiazide) sutkada 6,5 mq-dan 25 mq-a qədər	2	2	2	2		Oliqohidramnion döl-cift qanaxınının pozulması, sarılıq, elektrolit balansının pozulması və trombotopeniya kimi döl və neonatal təsirlər	C
Aldosteron antağonisti							
Spirolakton (Spironolactone) başlanğıc doza 12,5 mq gündə; hədəf doza 25-50 mq gündə	2	2	2	2	B	Antiadrogenik təsirlər, yarıq damaq (birinci trimestr). Qadınlarda adekvat tədqiqatlar aparılmamışdır	
Eplerenon (EPLERENONE) başlanğıc doza 12,5 mq gündə, hədəf doza 25-50 mq gündə							
Beta-adrenoblokatorlar							
Karvedilol (Carvedilol)						Adekvat	

ilkin doza 3.125 mq x 2 d/g; hədəf doza 6.25 mq x 2 d/g	1/2	1/2	1/2	1/2	C	tədqiqatlar yox idi. Döldə bradikardiya və hipoqlikemiya	C
Metoprolol (Metoprolol) 25-100 mq							
Bisoprolol (Bisoprolol) ilkin doza 0,625 mq x 1 d/g; hədəf doza 1,25 mq /g							
Atenolol (Atenolol) 12,5-25 mq 1 və ya 2 d/g daxilə					D	Hipospadia (birinci trimestr), inkişaf qüsurları, az çəki, döldə bradikardiya və hipoqlikemiya (ikinci və üçüncü trimestr)	
Ürək xəstəliklərinin müalicəsi üçün digər dərmanlar							
İvabradin (IVABRADINE)	Məlumat yoxdur	Məlumat yoxdur	Məlumat yoxdur	Məlumat yoxdur	–	Qadınlarda adekvat tədqiqatlar aparılmamışdır. Əks göstərişdir.	
Ürək qlikozidləri							
Digoksin (Digoxin) ilkin doza 0,625 mq gündə; hədəf doza 0,125 mq gündə daxilə və ya kəskin ürək çatışmazlığında 0,125 mq v/d bolus dozada	1	1	1	1	C	Qan zərdabında qatılığı təhlükəsizdir	C
Antikoagulyantlar							
Enoksaparin (Enoxaparin sodium) - hər 12 saatdan bir 100 BV / kq (1 mq/kq) d/a inyeksiya, d/a inyeksiyadan əvvəl 30 mq preparatın venadaxili v/d bolus dozası yeridilə bilər.	1	1	T	1	B	AMH: Uzunmüddətli istifadə: Osteoporoz və trombotopeniya, FH ilə müqayisədə daha az rast	B
Nadroparin (NADROPARIN CALCIUM) - v/d şırıqla (bolus) 86 BV/kq, sonra d/a 86 BV/kq hər 12 saatdan bir							

Heparin (Heparin) 800-1000 vahid/saat venadaxili							gəlinir, anada qanaxmasının artması	
Apiksaban (APIXABAN)	Məlumat yoxdur	Məlumat yoxdur	Ex vivo tədqiqatlarda ciftdən keçir	Əhəmiyyətli miqdarda siçovullarda südə, əsasən başlanğıc maddə kimi ifraz edilir	–		Qadınlarda heç bir tədqiqat aparılmamışdır: tövsiyə edilmir. Heyvan Tədqiqatları: Heyvan tədqiqatlarında birbaşa/dolayı reproduktiv toksiklik, döl və ya gəmirici anomaliyaları yoxdur, dişi gəmiricilərdə qanaxmanın artması müşahidə edilir.	
Dabiqatran (DABIGATRAN ETEXILATE)	Məlumat yoxdur	Məlumat yoxdur		Məlumat yoxdur	–		Qadınlarda heç bir tədqiqat aparılmamışdır	
Fondaparinuks natrium (FONDAPARINUX SODIUM)	Məlumat yoxdur	Məlumat yoxdur	Bəli	Bəli	–		Qadınlarda adekvat tədqiqatlar aparılmamışdır. Yalnız fayda riskdən çox olduqda istifadə edilir	
Vitamin K antaqonisti								
Varfarin (Warfarin) ilkin doza 2,5 mq gündə ilk 5-7 gün ərzində BNN (INR) nəzarəti ilə hər gün və ya BNN (INR) sabitləşdikdən sonra (2,0-3,0) <i>günaşırı</i>	T	T	G/d	2	D		Kumarin embriyopatiyası, qanaxma	C
Prolaktin ifrazının inhibitorları								
Bromokriptin (Bromcriptin) 2,5 mq x 2 d/g (2 həftə), sonra 2,5 mq 1d/g (4 həftə).	2	T	T	T/O				C
Kalsium kanallarının blokatorları								
Nifedipin, (Nifedipine) 10-30 mq oral, lazım olduqda 45 dəqiqə ərzində təkrarlanır, təsirin başlanğıcı 5-10 dəqiqə, davamiyyət müddəti 30-45 dəqiqə	2	1	1	1	C			C
Верапамил (Verapamil)							Yaxşı keçirilir (məhdud təcrübə)	C
Diltiazem (Diltiazem)	Məlumat yoxdur	Məlumat yoxdur	1	1	C		Teratogen təsiri mümkündür	C
Adrenergetiklər və dopaminomimetiklər								
Dopamin (Dopamine) 3-5 mkq / kq / dəq	T	T	T	T	C			
Dobutamin (Dobutamin) 2-20 mkq/kq/dəq	T	T	T	Məlumat yoxdur	B			
Noradrenalin	T	T	T	Məlumat				

(Noradrenaline) 0,02-0,5 mkq/kq/dəq				t yoxdur			
Digər kardiotonik dərmanlar							
Levosimendan 0,05-0,2 mkq/kq/dəq	Məlumat yoxdur	Məlumat yoxdur	Məlumat yoxdur	T	–	Adekvat tədqiqatlar aparılmayıb	
III sinif antiaritmik dərmanlar							
Amiodaron (Amiodarone) 150 mq v/d bolus dozada 10 dəqiqə ərzində, sonra 6 saat ərzində 1 mq/kq/saat, sonra perfusor vasitəsilə 18 saat ərzində v/d 0,5 mq/kq/sutkada.	G/d	G/d	G/d	G/d	D	Hipotiroidizm, hipertiroidizm, ur, bradikardiya, bəndaxili inkişafın ləngiməsi, vaxtından əvvəl doğuş	C
Antixolinergiklər (Anticholinergics)							
Atropin sulfat (Atropine sulfate) 1 ml 0,1% məhlul d/a	1/O	1/O	1/O	1/O	B		C
Antitrombik agentlər, trombositlərin aqreqasiya inhibitorları							
Asetilsalisil turşusu (Acetylsalicylic acid) 75-100 mq x 1həb daxilə	2/O	T/ O	T/ O	2/O	B		B
Opioidlər							
Morfin (Morphine) 4-8 mq	2	2	T	2	C		C
<p>1– ilk seçim dərman vasitəsi (d/v) – ümumiyyətlə, dərman yaxşı tolere edilir, buna baxmayaraq, həmişə onun istifadəsi üçün göstəriş lazımdır.</p> <p>2 – ikinci seçim d/v - daha çox araşdırılmış dərmanların təsirsiz olduğu hallarda istifadə olunur.</p> <p>O – tək epizodik istifadə mümkündür.</p> <p>T – potensial teratogen və ya toksik d/v - bu dərmanın istifadəsi yalnız mütləq göstəriş olduqda mümkündür. Hamiləlik dövründə istifadə edilərsə, spesifik prenatal diaqnoz aparılmalıdır.</p> <p>G/d – potensial embryo- və ya fetotoksik təsirlər, laktasiya dövründə mümkün dözümsüzlük səbəbindən istifadə üçün göstəriş deyil. Hamiləlik dövründə istifadə edilərsə, spesifik prenatal diaqnoz aparılmalıdır.</p> <p>D – Hamilələrdə aparılan tədqiqatlar döl üçün riski göstərdi, lakin terapiyanın faydaları mümkün risklərdən üstün ola bilər.</p>							

Ədəbiyyat:

Ведение беременных с митральной недостаточностью. Клинические протоколы МЗ РК - 2019 (Казахстан)

<https://ref.az/3zmPWTM>